

תזכיר חוק

(א) שם החוק המוצע

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת) (תיקון מס'...) (תיקונים שונים) התשע"ב-2012

(ב) מטרת החוק המוצע והצורך בו

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת) התשס"ח-2007 (להלן החוק¹) מסדיר סמכות קבלת נתוני תקשורת כהגדרתם בחוק על ידי מספר רשויות חוקרות המנויות בחוק, מבעל רישיון בזק. בזמן שעבר מאז כניסת החוק לתוקפו נתבררו מספר בעיות, אשר הצעת החוק הנוכחית באה לתקן.

(ג) עיקרי החוק המוצע

1. **תיקוני הבהרה ונוסח (לסעיפים 1 ו-2)** תיקון סעיף 3 לחוק הוא תיקון נוסח והבהרה בלבד. כיום לפי הוראות הסעיף ניתן לבקש צו לקבלת נתוני תקשורת בקשר לבעל מקצוע, רק אם הוא "מעורב בעבירה". למען הסר ספק, מוצע להבהיר כי ניתן לבקש נתוני תקשורת גם כאשר בעל המקצוע הוא קורבן עבירה. בנסיבות אלה קבלת נתוני התקשורת מיועדים לגלות את זהותו של מבצע העבירה נגדו. כמו כן מוצע להחליף את המונחים "בעל מקצוע" ו-"בעל חסיון", מבלי לשנות את תוכנם.

2. **מתן סמכות קבלת נתוני תקשורת לגופים נוספים, וקביעת הוראות מיוחדות בנוגע לנתוני מיקום (לסעיפים 1, 3, 4, 8 ו-9)** החוק כיום מקנה סמכות קבלת נתוני תקשורת לרשימה סגורה של גופי חקירה – משטרת ישראל, משטרה צבאית חוקרת, היחידה לחקירות פנים של חיל המשטרה הצבאית, המחלקה לחקירות שוטרים, רשות ניירות ערך, רשות ההגבלים העסקיים ורשות המסים בישראל.

כל רשויות החקירה יכלו לקבל נתוני תקשורת טרם חקיקת החוק באמצעות סעיף 43 לפקודת סדר הדין הפלילי(מעצר וחפוש)(נוסח חדש) התשכ"ט-1969². חקיקת החוק, ובעיקר הוראת סעיף 12 שבו מנעו אפשרות זו. הניסיון שעבר מאז חקיקת החוק לימד כי מניעה מוחלטת של אפשרות קבלת נתוני תקשורת מאותם גופי חקירה פוגעת ביכולת האכיפה ללא הצדקה. לפיכך מוצע לאפשר לרשויות חקירה נוספות לקבל נתוני תקשורת הנדרשים לצורך אכיפת החוק שבאחריותן.

בין כלל סוגי נתוני התקשורת הצעת החוק מבחינה את נתוני המיקום כנתונים אשר מידת הפגיעה בפרטיות הגלומה בהם, עשויה להיות גבוהה יותר משאר הנתונים. בנתוני מיקום הסיכון האפשרי לפגיעה בפרטיות משמעותי במיוחד לאור האפשרות לבצע מעקב אלקטרוני אחר מיקומו של אדם. יחד עם זאת ישנן חקירות אשר נתונים אלו עשויים להיות מקור המידע העיקרי שיאפשר את קידום החקירה, ופענוח העבירה או שיאפשרו למשל ניפוי חשודים, מבלי לפגוע בהם באמצעי חקירה אחרים. מתן סמכות קבלת נתוני תקשורת,

¹ יצויין כי החוק עומד לדיון בפני בג"צ (בג"צ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל ואח').
² דמ"י נ"ח 12, התשכ"ט.

תוך יצירת האבחנה המוצעת בין הנתונים, תאפשר איזון ראוי בין צרכי החקירה ואכיפת החוק ובין ההגנה על הפרטיות.

לפיכך מוצע לאפשר לרשויות החקירה השונות לקבל נתוני מיקום בכפוף לשני תנאים:

(1) קביעת תנאי מהותי לפיו ניתן לעשות שימוש בנתונים כאלו, רק כאשר קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים קבלת נתוני מיקום.

(2) אישור גורם בכיר במשטרת ישראל, אישור המאפשר ביקורת מוקדמת עוד טרם הבאת הבקשה לבית המשפט, וזאת על ידי גורם בעל מבט רוחבי בנושא זה.

בנוגע לנתוני זיהוי (שם, טלפון וכתובת), מוצע כי כל הרשויות המנויות בתוספת הראשונה והשניה יוכלו לקבל פרטים אלו אף ללא צו שופט, כיון שמדובר בסוג מידע שמידת הפגיעה בפרטיות הגלומה בו היא מזערית, ונחיצותו לצורך חקירת עבירות היא רבה. יש לשים לב, כי התוספת השניה כוללת גם רשויות שאינן רשויות חקירה (הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, ורשות הגנה על עדים), אולם המידע נדרש לצורך ביצוע תפקידיהן.

רשימת גופי החקירה אשר מוצע להוסיפם לחוק מצויה בתוספת. לצורך האחידות בחוק, מוצא לתקן את הגדרת רשות חוקרת אחרת, כך שרשות הגבלים עסקיים, רשות המסים ורשות ניירות ערך, יפעלו כשאר הרשויות אשר מוצע להוסיפן. בהגדרת רשות חוקרת אחרת, אשר יכולה לקבל נתוני מיקום ללא דרישות נוספות, מוצע להותיר את הגופים העוסקים בכלל העבירות (משטרה, מצ"ח, מח"ש, היחידה לחקירות פנים של חיל המשטרה הצבאית), גופים העוסקים גם עוסקים בהצלת חיים (משטרה ומצ"ח), או כאלה שאינן יכולות להעזר במשטרה (מח"ש).

3. **הוספת ערכאת ערר (לסעיף 5) -** כיום החוק אינו כולל אפשרות פניה לערכאה נוספת הדוחה בקשה לקבלת נתוני תקשורת. מוצע להוסיף הוראה כזו, בדומה לקיים בחוק האזנת סתר, ובחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996.³

4. **הבהרת הוראת שמירת הדינים (לסעיף 7) -** מוצע לתקן את סעיף שמירת הדינים כך שיובהר כי הוראת הסעיף מונעת קבלת נתונים שניתן לקבלם לפי חוק זה, ואין מטרתה למנוע כליל מגורמי החקירה קבלת נתונים מסוימים. נתוני תקשורת או מידע אחר אשר לא ניתן לקבלו בהתאם לחוק זה, ניתן לקבלם בהתאם לסעיף 43 לפקודת סדר הדין הפלילי(מעצר וחיפוש)[נוסח חדש] התשכ"ט-1969. תיקון זה נדרש כיון שישנם גורמים המחזיקים ברשותם נתוני תקשורת והם אינם "בעל רישיון בזק כהגדרתו בחוק" (למשל ספקי תוכן באינטרנט, או ספקי דואל מבוסס אינטרנט). נוסח הסעיף דהיום עלול להתפרש כאילו לא ניתן לקבל כלל נתונים אלו, ולא זו היתה הכוונה בעת חקיקת החוק. על כן מוצע התיקון המוצע לסעיף 12 לחוק כך שיובהר כי ניתן לקבל נתוני תקשורת שהחוק לא חל עליהם וזאת באמצעות קבלת צו מכוח חוק אחר. עוד יובהר כי תיקון הוראה זו אינה באה לאפשר לרשויות נוספות, שלא יוכלו לקבל נתוני תקשורת לפי חוק זה, לקבלם לפי פקודת סדר הדין הפלילי.

(ד) השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), התשס"ח-2007, יתוקנו סעיפים 1, 3, 9, 10 ו-12, יתווספו סעיפים 3א, 15א, ותוספת ראשונה ושניה.

(ה) השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, תקן המשרד וההיבט המנהלי

לא צפויה השפעה.

(ו) נוסח החוק המוצע: להלן נוסח החוק המוצע

³ ס"ח 1592, התשנ"ו.

תזכיר חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת) (תיקון מס'...) (תיקונים שונים)
התשע"ב-2012*

- תיקון סעיף 1 .1 בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת) התשס"ח-2007⁴
(להלן - החוק העיקרי) -
(1) בסעיף 1, לפני הגדרת "בעל רשיון בזק", יבוא:
"בעל מקצוע" - מי שחל לגביו חסיון מקצועי;"
(2) אחרי הגדרת "בעל רשיון בזק", יבוא:
"עובד מוסמך" - עובד ברשות המנויה בתוספת השניה, שראש הרשות
הסמיך לעניין חוק זה בכתב, לאחר שנוכח כי העובד עבר הכשרה
מתאימה;"
(3) אחרי הגדרת "חוק התקשורת" יבוא:
"חוקר מוסמך" - עובד ציבור בעל סמכויות חקירת עבירות פליליות
לפי כל דין, העובד בגוף המנוי בתוספת הראשונה או השניה, אשר
ראש הגוף הסמיך לעניין חוק זה בכתב, לאחר שנוכח כי העובד עבר
הכשרה מתאימה;
"חסיון מקצועי" - חסיון שחל על דברים ומסמכים שהוחלפו לפי
הוראות סעיפים 48-51 בפרק ג' לפקודת הראיות וכן חסיון על
דברים ומסמכים בקשר לשירות מקצועי אחר לפי כל דין, לרבות
הלכה פסוקה.
(4) בהגדרת רשות חוקרת אחרת, ימחקו פסקאות (4)-(6).
- תיקון סעיף 3 .2 בסעיף 3 לחוק העיקרי -
(1) בסעיף קטן (ב) לחוק, אחרי "מעורב בעבירה" יבוא "לרבות היותו קורבן
עבירה"
(2) בסעיף 3(ד)(7), הסיפה, החל מהמילים "מי שחל לגביו חסיון מקצועי
לפי כל דין" ימחקו, ובמקומם יבוא "בעל מקצוע".
- הוספת סעיף 3א .3 אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי -
"צו לקבלת נתוני 3א. (א) בית המשפט רשאי, על פי בקשה של
תקשורת על ידי חוקר מוסמך העובד באחד הגופים המנויים
גוף חוקר נוסף בתוספת הראשונה, להתיר בצו קבלת נתוני
מנוי ונתוני תעבורה, בדרך שיקבע בצו, אם
שוכנע שהדבר נדרש למטרה מהמטרות
המפורטות בפסקאות (2)-(3) שבסעיף 3(א),

* תיק דוקסנטר 803-10-2009-000895
⁴ ס"ח 2122, התשס"ח.

ובלבד שאין בקבלת הנתונים כאמור כדי לפגוע במידה העולה על הנדרש בפרטיותו של אדם.

(ב) בית המשפט רשאי, על פי בקשה של חוקר מוסמך העובד באחד הגופים המנויים בתוספת הראשונה, ובאישור קצין משטרה בדרגת נצ"מ שהוסמך לעניין זה על ידי המפכ"ל, להתיר בצו קבלת נתוני מיקום בדרך שיקבע בצו, אם שוכנע שהדבר נדרש וקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים קבלת נתוני מיקום למטרה מהמטרות המפורטות בפסקאות (2)-(3) שבסעיף 3(א), ובלבד שאין בקבלת הנתונים כאמור כדי לפגוע במידה העולה על הנדרש בפרטיותו של אדם.

(ג) על בקשות וצווים כאמור בסעיף זה יחולו כל ההוראות החלות על צו לקבלת נתוני תקשורת על פי סעיף 3 בשינויים האמורים בסעיף זה.

- תיקון סעיף 9 4. בסעיף 9 לחוק העיקרי, אחרי המילה "או" לפני "שוטר צבאי" צבאי תמחק, ואחרי "שוטר צבאי" יבוא: " , חוקר מוסמך או עובד מוסמך"
- הוספת סעיף 9א 5. אחרי סעיף 9 העיקרי, יבוא "ערר 9א. תובע רשאי לערור על החלטת בית המשפט בעניין צו לפי סעיפים 3, 3א תוך 14 ימים ממועד ההחלטה בפני בית משפט מחוזי."
- תיקון סעיף 10 6. בסעיף 10 לחוק העיקרי, אחרי "3" יבוא "3א".
- תיקון סעיף 12 7. בסעיף 12 לחוק העיקרי, לאחר המילים "לצוות על הצגה או המצאה של נתוני תקשורת", יבוא "לפי חוק זה".
- הוספת סעיף 15א 8. אחרי סעיף 15 לחוק העיקרי יבוא - "שינוי התוספת 15א. (א) שר המשפטים, באישור ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להוסיף לתוספת הראשונה לחוק רשות אחרת בעלת סמכויות חקירה על פי דין, אם שוכנע כי מתן סמכות לקבלת נתוני תקשורת נדרש למילוי תפקיד הרשות.
- (ב) שר המשפטים, באישור ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להוסיף לתוספת השניה לחוק רשויות נוספות אם

שוכנע כי מתן סמכות לקבלת נתוני זיהוי
נדרש למילוי תפקיד הרשות."

הוספת תוספות 9. אחרי סעיף 16 לחוק העיקרי יבוא :

"תוספת ראשונה

(סעיף 3א)

רשות ניירות ערך
רשות הגבלים עסקיים
רשות המסים בישראל
רשם מאגרי מידע
רשות העתיקות
הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
משרד החקלאות, יחידת פיצוח
יחידת הממונה על הבטחון במערכת הבטחון ;
המשרד להגנת הסביבה

תוספת שניה

(סעיף 9)

רשות ניירות ערך
רשות הגבלים עסקיים
רשות המסים בישראל
הרשות לאיסור הלבנת הון⁵
רשות העתיקות
הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
משרד החקלאות, יחידת פיצוח
רשם מאגרי מידע
המשרד להגנת הסביבה
רשות להגנה על עדים
יחידת הממונה על הבטחון במערכת הבטחון"

⁵ נוסח יתואם עם סעיף 9 להצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מספר 10), התשע"ב-2011 (הצעות חוק הממשלה התשע"ב, חוב' 638, עמ' 248) עם קידום החקיקה.